

■ Az asztma hörgőgörcsrel, fulladással járó légúti megbetegedés, amelyet fertőzés és allergia egyaránt kiválthat. A korai asztmás rosszullétek javulhatnak, de előre nem lehet tudni, hogy a kisgyerek később kinövi ezt a betegséget vagy sem, s akkor krónikus légúti beteg lesz.

– Ma már közismert tény, hogy a jól fejlett szervezet jobban leküzdí ezeket a rohamokat, mint a gyöngé – magyarázza dr. Bittera István, a pulmonológiai és allergológiai részleg vezető főorvosa. – Ezért rendkívül fontos különösen a törzsimozgató erőteljes fejlesztése...

■ ... *holott a fizikai megterhelés, a futás, a kerékpározás rohamot válthat ki ezekben a betegekben.*

– Érdekes azonban, hogy egyes sportok viszont kifejezetten ajánlottak az asztmások számára. Úszás közben például soha nem jelentkeznek görcsös tünetek. Ez a mozgás egyenletes, mély légvételt kíván a környező páradús, por- és pollenmentes levegőből. Emellett azonban, megfelelő szakmai irányítással, labdázhatnak, pingpongozhatnak, tornázhatnak a légúti betegségben szenvedő gyerekek is. Ez adta az ötletet, hogy a nálunk gondozottakkal – egy komplex asztmaterápia részeként – meg kellene szeretetni a mozgást, a vizet. A kétszer egyhetes nyári foglalkoztatásokon alkalom kínálkozik arra, hogy mindez beépüljön később a gyerekek megszokott életmódjába.

A kórház parkszerű kertje, hangulatos pinceszobája, a

■ Tábor a kórházban

Sportterápia - asztmás gyerekeknek

Fotó: Révész Róbert

szomszédos sportuszoda, a közeli vidámpark valóban ideális adottság ahhoz, hogy ez a kórház gyermekparadicsommá váljék. Az árnyas fák alatt beszélgető szülők arcán nyoma sincs az errefelé oly megszokott aggodalomnak. Megnyugtató számukra is azok a percek, amikor az iskolai testnevelés alól fölmentett gyermekeik éppúgy labdázhatnak, tornáznak, akár a többi, egészséges, élénk nebuló.

A makói Annamária négy hónapos korában kezdődött betegségből, úgy tűnt, kigyó-

„Évek óta nem volt ilyen jó nyaram!” El sem hiszi a kedves olvasó, hogy eme lelkes kijelentést egy 13 esztendő fiatal hölgy tette, no, nem egy tengerparti üdülés, hanem az újszegedi gyermekkórházban eltöltött napok után. Judit 21 asztmás társával együtt most úgy vendégeskedett egy héttel ebben az egészségügyi intézményben, akár egy vidám gyermektáborban. „Az egészségügynek ebben a válságos időszakában valamit tenni akartunk a túlélésért” – mondta dr. Tekulits Péter igazgató főorvos – „valamit, ami a gyerekeknek hasznos, a kórháznak szakmai tapasztalat és tudományosan földolgozható téma, ugyanakkor az intézmény arculatát gazdagító, hagyománnyá váló program.”

gyult, 10 esztendősen azonban ismét allergiás lett a pollenekre, a házi porra, az állati sző-

rőkre. Gyakran fullad, van, amikor éjjel, rohamszerűen. Ilyenkor mindig az esti ügyel-

eten kötnek ki. Számára sajnos a tábor is balul kezdődött: az első három napot az intenzív osztályon töltötte. A maradék időben azonban igyekezett némi kárpótlást szerezni a szenvedéseikért.

A hétéves Jenőke Bordányból érkezett, odahaza három testvére vár rá.

– Nagyon hálás vagyok ezért a táborért – mondja az édesanya – „rengeteget jelent az ilyen gyerek számára a mozgás, az, hogy több levegő jut a kis tüdejébe. Megnyugtató, hogy az orvosok a szívükön viselik a kicsik sorsát, azon leszek, hogy otthon is kövessük azokat a tanácsokat, amelyekkel elláttak bennünket. Jó ötlet volt, hogy a gyerekeket elvittek a vidámparkba, a vadasparkba, hogy megszervezték a rendszeres úszást is, s mindezt ingyen. Tudja, mi az idén nyaralni se voltunk, merthogy építkezünk...

Az egyik testvérpár édesanyja az ifjú testnevelő tanárt, Pétert és a még főiskolás Juditot dicséri: ügyesen bántak a gyerekekkel. Kisfia ugyanis eddig valósággal félt a futástól, mert „itt szúrt, ott fáj”, most azonban megszerette a mozgást.

Különös kórházi tartózkodás volt ez, hiszen a főorvos úr is beállt röplabdázni, együtt pingpongozott, úszott a gyerekekkel. A sajátjaival se bánhat különbül. Ebben a családi hangulatban barátságok születtek, a lányom a végén azt kérdezte: nem lehetne még maradni?

Ennél nagyobb dicséretet nem kaphat orvos, akinek ép-

pen az a célja, hogy egy gyógyító életmódot fogadtasson el betegeivel. A kérdés csak az: ebben a pénzínséges időben hogyan tudtak megajándékozni 22 jóétvágyú gyereket egy gazdag programú, egyhetes, bentlakásos táborozással.

– Nyáron, amikor nincsenek tömeges, hurutos megbetegedések, számos ágy üresen áll a kórházban. Ez az időszak kihasználható arra, hogy megszervezzük – az országban egyedül álló módon – tudományos mérésainkkal alátámasztott mozgalmunkat egy sajátos tábor formájában. A gyógyszeres kezelés mellett célunk az állóképesség növelése. Ehhez rengeteg külső segítséget kaptunk. Egy pedagógusjelölt foglalkozott a gyerekekkel, első kérésre fölajánlotta támogatását a sportcsarnok igazgatója, a tanárképző főiskola testnevelés tanszéke, vendégei voltunk a vidámparknak, a vadasparknak, ingyen szállította a táborlakókat a Rádiótaxi, és természetesen jelentős pluszmunkát vállaltak a kórház nővérei is. A szülők finom falatokat hoztak – kiegészítésként.

■ Az eredmény?

– A legtöbb gyereknél máris lényeges javulás tapasztalható a légzésfunkcióban: nőtt a terhelhetőségük. Ha az itt megtanult példát otthon is követik, bizonyára tartós lesz ez a hatás. Mi minden esetre igyekszünk gondoskodni a rendszerességről: nyaranta folytatjuk a barlangterápiás programot is, az idei télre pedig sítábor szervezzük asztmás betegeinknek.

Chikán Ágnes

■ Aki sokat ad, vagy lop, vagy...

„Barna Lajos nem Tapie és nem Zemplényi!”

„Sajnálom azokat, akiknek tartozik...” (Fotó: Hárs László)

■ A tény hetek óta ismert: Barna Lajos, a sportbarát vállalkozó, a Kisbójtár vendéglő már-már „városképi jelentőségű” üzletvezetője eltűnt. E hír hallatán néhányan (például a hitelezői...) csak annyit mondtak, egy szélhámosmal kevesebb. Mások, akik Barnában nem az adóssághalmozást, hanem az adakozót látták, inkább csak csodálkoztak, és önmaguktól kérdezték: vajon mi késztette ezt az embert a megfutamodásra?

Kovács Zsolt, a szegedi Lagúna és mórakalmi Bounty harmincegy esztendő főnöke (az ügyvezető igazgatói titulus valahogy nem illik hozzá) azok közé tartozik, akik jó darabig üzleti kapcsolatban álltak Barna Lajossal. Így aztán jogosan tetelezhettük fel, hogy van véleménye az ügyről.

■ Mikor tudta meg, hogy eltűnt az az ember, akivel az esztendő végén rendszeresen vendégül látták a környék legjobb sportolói?

– Az újságban olvastam a hírt. Én persze nem eltűnésről beszélnek, inkább csak arról, hogy Barna Lajos elment pihenni. Talán elfáradt egy kicsit az üzleti életben eltöltött évek alatt. Akárhogy is, felháborítóan tartom, hogy a sajtó foglalkozik vele.

■ Miért?

– Nem vagyok benne biztos, hogy megalapozott dolgok jelennek meg az újságokban. Azt természetesen nem vonom kétségbe, hogy a vádak egy része kellőképpen „alátámasztott”, de

úgy érzem, akadt néhány pletykaszintű találgatás is. Az is bosszant, hogy olyan emberek is hozzájárulnak ehhez az ügghöz, akik soha nem voltak vállalkozók. Ők nyilván nem tudják, hogy egy-egy üzletben a milliós nyereség és a csúnya bukás is benne van. Természetesen én is sajnálom azokat, akiknek Barna Lajos tartozik, mégis azt mondom, még nem kellene csámcsogni az ügyön. Illelne megvárni, míg előbukkan, vagyis amíg védekezni tud.

■ Kegyetlen dolog, de a sajátónak elsősorban a tájékoztatás a feladata. Mithozzá a lehető leggyorsabb tájékoztatás.

– Én csak azt furcsállom, hogy olykor ennél nagyobb horderejű dolgokról sem tudnak az olvasók. Mert azt nem kellene elfelejteni, hogy Barna azért nem Tapie, de mégiscsak nem is Zemplényi. Még szegedi viszonylatban sem. Ettől függetlenül a tartozásaiért mindenképpen vállalnia kell a felelősséget.

■ Szóval, Ön szerint Barna Lajos nem olyan rossz ember?

– Páran most biztosan rossznak tartják, a többiek szemében viszont ő csak egy jó vendéglátó. Aki picit azért gigantománias.

■ Ezért „költött” annyit a sportra?

– Ez egyértelmű. Barna úr hirtelen ugrott fejest a csőndből a népszerűségbe, és ezt nehezen viselte. A mai világban az a (közép)vállalkozó, aki 100-200 ezer forintnál többet ad bármilyen nemes célra, az vagy lop, vagy „hülye”. A játékszabályokat betartva ugyanis egyszerűen nem marad elég pénz a jótékonykodásra. Talán ezért is kellene jobban megbecsülni azokat, akik még mindig hajlandóak áldozni a sportra...

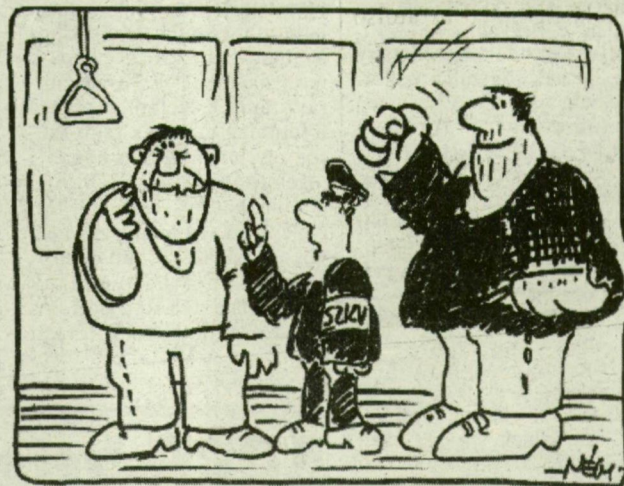
■ Barna Lajosra visszatérve: Ön szerint az eltűnése nem beismerés?

– Szerintem a félelem nagyon is emberi tulajdonság. Mindenestre, amíg nem tudjuk, mit csinált, nem érdemes bántani...

Réthy J. Attila

■ Portyán, a buszokon:

„Bliccelőt fogtam!”

A srác az ellenőr hóna alatt próbál átbújni, a középső ajtó felé lódul. Az ellenőr útját állja. A srác meglöki, arcon üti. Míg a „hivatalos személy” a járomcsontjához kap, a srác a megdöbbszent utasok közt szaladva az ajtóhoz ér, leugrik. Az ellenőr utána. A srác kicszelezi, s elinhal...

tartjuk számon, mikor 15 utas közül 10 se jegyet, se bérletet nem tudott fölmutatni. De azt a péntek este zsúfolt algyői járatot is megemlíthetem, melyet teljes egészében vissza lehetett volna fordítani, mert kollégáim egyetlen olyan utast találtak, aki megfizette a szolgáltatás árát. Természetesen sok az olyan ellenőrzött járat, melyre minden utas joggal szállt föl.

■ A bliccelők mekkora kárt okoznak a Volánnak? – Becslésem szerint naponta 360 ezer forintot. Legalább kétszer ennyi ellenőr kellene. De egy-egy kolléga foglalkoztatása túl sokba kerül.

■ Az ellenőrök módszereiről a „kedves utas” saját tapasztalata alapján mond véleményt. De mi motiválja az ellenőröket? Mit vár tőlük a Tisza Volán? Mit tesznek azért, hogy az eddig kialakult kép finomodjék?

– Őket munkaidejük kihasználására úgy ösztönözzük, hogy meglehetősen alacsony alaphéruket kiegészíti a pótdí-

jakból származó, 18-20 százaléknyi jutalék.

– Folyamatosan képezzük az ellenőrnek jelentkezőket, hogy udvariasan, de határozottan meg tudják oldani a munkájukból adódó konfliktusokat – egészíti ki munkatársát Klonkai Lászlóné, az ellenőrzési iroda vezetője. – Ezért számukra kommunikációs tréninget szervezzük: A nyugat-európai szokások meghonosítását azzal kezdjük, hogy egyruhába bújtatjuk ellenőreinket. A buszokra jegyautomatákat szereltetünk, így a potyautasok arra nem hivatkozhatnak, hogy nem volt hol menetjegyet váltani. A Bartók téren irodát nyitottunk, ami az utaskapcsolat javítását szolgálja.

■ Nem túl népszerű, ráadásul egyre veszélyesebb szakmának számít ez is. Kiből lehet jó ellenőr?

– Az első szöveget jegyautomaták bevezetése után feleslegessé vált kalauzokat képeztük át. Ez azt is jelenti, hogy ellen-

őreink többsége nő. A bliccelők számának és agresszivitásának növekedése arra int, hogy inkább férfiakat bízunk meg ellenőri feladattal. Az alkalmazás egyik feltétele: az érettségi bizonyítvány.

■ Az ellenőrnek nincs mérlegelési jogköre. Minden rajtakapott bliccelőt „le kell fűlelnie”. Mit jelent ez?

– Pontosan szabályozzuk, munkatársunknak mi a jogköre, mi a dolga – mondja az ellenőrök közvetlen főnöke. – Udvariasan kell kérnie az utazásra jogosító jegyet vagy bérletet. Ha az utas egyikkel sem rendelkezik, akkor neki az ellenőr átnyújt egy tájékoztatót a pótdíj összegéről és felszámításának eseteiről. Ha az utas a helyszínen nem fizet, akkor közösen kitöltenek egy nyilatkozatot, mely tartalmazza a potyázó adatait, majd az ellenőr átnyújtja a pótdíj befizetésére szolgáló csekket.

■ Milyennek látja az utasokat az ellenőr, aki a legtöbb reklamációban főszereplő?

– Az utasok 25-30 százaléka bliccel – állítja Cs.-né. – Azt tapasztalatom, hogy az egyszerű, kispénzű emberek megveszik a bérletet vagy a menetjegyet. A potyázók közül azok a legszimpatikusabbak, akik annyit mondanak, „most nem volt szerencsém”, s rendezik a számlát. A bliccelésen kapott utasok többsége azonban „a legjobb védekezés: a támadás” elvét követi, azaz még neki áll följobb. Még ő szidalmazza az emberlányát. Még ő az, aki reklamál. Egy-egy diplomás képes a pótdíj kifizetése előtt 40 percig is telefonon magyarázkodni, meg minden feljebbvalónknak levelet írni, bélyegre pénz költeni...

– A buszokon is tapasztaljuk, az állampolgári fegyelem romlik. A bliccelők száma az emberek életkörülményeinek romlásával arányosan nő – összegzi tapasztalatait az irodavezető. – A tömegközlekedést sokan „szociális járandóságnak” tekintik, holott ezért fizetni kell, mert ez szolgáltatás.

Újszászi Ilona